

234 ΘΕΑΙ. Τίνα δὴ λέγων τὴν ποίησιν ; Οὐ γὰρ δὴ | γεωργόν γε ἐρεῖς τινα· καὶ γὰρ ζῶων αὐτὸν εἶπες ποιητήν.

ΞΕ. Φημί, καὶ πρὸς γε θαλάττης καὶ οὐρανοῦ καὶ θεῶν καὶ τῶν ἄλλων ξυμπάντων· καὶ τοίνυν καὶ ταχὺ ποιήσας αὐτῶν ἕκαστα πάνυ σμικροῦ νομίσματος ἀποδίδοται.

ΘΕΑΙ. Παιδιὰν λέγεις τινά.

ΞΕ. Τί δέ ; Τὴν τοῦ λέγοντος, ὅτι πάντα οἶδε καὶ ταῦτα ἕτερον ἂν διδάξειεν ὀλίγου καὶ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ, μῶν οὐ παιδιὰν νομιστέον ;

ΘΕΑΙ. Πάντως πού.

B ΞΕ. Παιδιάς δὲ ἔχεις ἢ τι | τεχνικώτερον ἢ καὶ χαριέστερον εἶδος ἢ τὸ μιμητικόν ;

ΘΕΑΙ. Οὐδαμῶς· πάμπολυ γὰρ εἰρηκας εἶδος εἰς ἃν πάντα ξυλλαβῶν καὶ σχεδὸν ποικιλώτατον.

XXII. ΞΕ. Οὐκοῦν τὸν γ' ὑπισχνούμενον δυνατὸν εἶναι μιᾷ τέχνῃ πάντα ποιεῖν γινώσκομέν πού τοῦτο, δεῖ μιμήματα καὶ δμῶνυμα τῶν ὄντων ἀπεργαζόμενος τῇ γραφικῇ τέχνῃ δυνατὸς εἶναι τοὺς ἀνοήτους τῶν νέων παίδων, πόρρωθεν τὰ γεγραμμένα ἐπιδεικνύς, λανθάνειν ὡς, ὅτιπερ ἂν βουληθῇ δεῖν, τοῦτο ἰκανώτατος ὢν ἀποτελεῖν ἔργῳ.

C | ΘΕΑΙ. Πῶς γὰρ οὐ ;

ΞΕ. Τί δὲ δὴ ; Περὶ τοὺς λόγους ἄρ' οὐ προσδοκῶμεν εἶναι τινα ἄλλην τέχνην, ἣ δυνατὸν αὐτὸ τυγχάνει τοὺς νέους καὶ ἐτι πόρρω τῶν πραγμάτων τῆς ἀληθείας ἀφρσιῶτας διὰ τῶν ὄντων τοῖς λόγοις γοητεύειν, δεικνύντας εἰδῶλα λεγόμενα περὶ πάντων, ὥστε ποιεῖν ἀληθῆ δοκεῖν λέγεσθαι καὶ τὸν λέγοντα δὴ σοφώτατον πάντων ἅπαντ' εἶναι ;

D. ΘΕΑΙ. Τί γὰρ | οὐκ ἂν εἶη ἄλλη τις τοιαύτη τέχνη ;

40. Γιὰ τὴ μιμητικὴ τέχνη ἔχει ἀφιερῶσι ὁ Πλάτωνας πολλές σελίδες στὴν «Πολιτεία του» (596a - 605b). «Ὁ αὐτὸς γὰρ οὗτος χειροτέχνης οὐ μόνον πάντα οἶός τε σκευὴ ποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκ τῆς γῆς φυόμενα ἅπαντα ποιεῖ καὶ ζῶα πάντα ἐργάζεται, τὰ τε ἄλλα καὶ ἑαυτὸν, καὶ πρὸς τούτοις γῆν καὶ οὐρανὸν καὶ θεοὺς καὶ πάντα τὰ ἐν οὐρανῷ καὶ ἐν Ἄδου ὑπὸ γῆς ἅπαντα ἐργάζεται. Πάνυ θαυμαστόν, ἔφει, λέγεις σοφιστήν» κλπ.

ΘΕΑΙ. Καί πῶς ἐννοεῖς νὰ δημιουργήσῃς ; Γιατί βέβαια δὲ θέλεις νὰ πεῖς κανένα εἶδος γεωργό, ἀφοῦ λές, πῶς δημιουργεῖ καὶ ζωντανά.

ΞΕ. Τὸ λέω βέβαια ! Κι ἐχτὸς ἀπ' αὐτὰ καὶ τὴ θάλασσα καὶ τὸν οὐρανὸ καὶ τοὺς θεοὺς κι ὅλα τ' ἄλλα. Κι ὄχι μόνο αὐτὸ παρά καὶ πλαστοουργώντας τὸ κάθε τι ἀπ' αὐτὰ πολὺ γρήγορα, τὰ πουλᾶει καὶ γιὰ ἓνα δυὸ δεκάρες μόνο.

ΘΕΑΙ. Γιὰ κάποιο παιχνίδι θὰ μιλάς, καθὼς φαίνεται.

ΞΕ. Καὶ δὲ μοῦ λές, σὲ παρακαλῶ, δταν ἓνας βεβαιώνει, πῶς γνωρίζει τὰ πάντα καὶ πῶς μπορεῖ νὰ τὰ διδάξῃ σ' ἄλλους μ' ἐλάχιστην ἀμοιβὴ καὶ σ' ἐλάχιστον καιρὸ, αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ τὸ πάρεις γιὰ παιχνίδι ;

ΘΕΑΙ. Ἐξάπαντος.

ΞΕ. Ἐέρεις λοιπὸν ἄλλο εἶδος παιχνίδι πιὸ τεχνικὸ καὶ πιὸ χαριτωμένο ἀπὸ τὴ μιμητικὴ ; ¹⁰

ΘΕΑΙ. Πραγματικὰ δὲν ξέρω. Γιατὶ αὐτὸ τὸ εἶδος ποὺ ὀνομάτισες συγκεντρώνοντας ὅλα σὲ μιὰν ἐννοια, εἶν' ἀπέραντο καὶ πολυμορφότατο.

XXII. Ὁ σοφιστὴς ἓνα εἶδος μάγος καὶ εἰδωλοπλάστης.

ΞΕ. Ἐκεῖνος λοιπὸν ποὺ ὑπόσχεται, πῶς μπορεῖ μὲ μιὰ τέχνη νὰ δημιουργεῖ ὅλα τὰ πάντα, ἐμεῖς ξέρουμε, μοῦ φαίνεται, πῶς, ἀφοῦ κατασκευάσει μὲ τὴ ζωγραφικὴ τέχνη ἀπομιμήματα κι ἀπλὰ ὀμώνυμα μὲ τὰ πραγματικὰ ὄντα, θὰ μπορεῖ δείχνοντας ἀπὸ μακριὰ τίς ζωγραφιές του σὲ ἀθῶα μικρὰ παιδάκια νὰ τὰ ξεγελάει, πῶς τάχα εἶν' ἱκανότατος, ὅ,τιδήποτε κι ἂν βουληθεῖ νὰ κατασκευάσει, νὰ τὸ ἐχτελεῖ καὶ στὴν πραγματικότητα.

ΘΕΑΙ. Πῶς ὄχι ;

ΞΕ. Ἀμὲ καὶ σχετικὰ μὲ τὰ λόγια δὲν πρέπει ἄραγες νὰ περιμένουμε, πῶς θὰ ὑπάρχει κάποιο ἄλλη τέχνη, ποὺ μπορεῖ κι αὐτὴ νὰ μαγεύει μὲ τὸ ἄκουσμα ὠραίων λόγων τοὺς νεαροὺς, ποὺ στέκουν ἀκόμη πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὴν ἀληθινὴ γνῶση τῶν πραγμάτων, δείχνοντάς τους φρασεολογικὰ ὀμοιώματα γιὰ ὅλα τὰ πράγματα, ὥστε νὰ τοὺς κάνει νὰ νομίζουν, πῶς ὅσα λέγονται, εἶν' ἀληθινὰ καὶ πῶς ἐκεῖνος, ποὺ τὰ λέει, εἶν' ὁ πιὸ σοφὸς ἀπ' ὅλους καὶ σ' ὅλα ;

ΘΕΑΙ. Καὶ γιατί νὰ μὴν ὑπάρχει καὶ μιὰν ἄλλη τέτρα τέχνη ;

ΞΕ. Τους πολλους ουν, ω Θεαίτητε, των τότε ακουόντων ἄρ' οὐκ ἀνάγκη χρόνου τε ἐπελθόντος αὐτοῖς ἱκανοῦ καὶ προΐούσης ἡλικίας τοῖς τε οὔσι προσπίπτοντας ἐγγύθεν καὶ διὰ παιθημάτων ἀναγκαζομένους ἐναργῶς ἐφάπτεσθαι τῶν ὄντων, μεταβάλλειν τὰς τότε γενομένας δόξας, ὥστε σμικρὰ μὲν φαίνεσθαι τὰ μεγάλα, χαλεπὰ δὲ τὰ εὐάδια, καὶ

Ε πάντα πάντη ἀνατιερόφθαι τὰ | ἐν τοῖς λόγοις φαντάσματα ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς πράξεσιν ἔργων παραγενομένων;

ΘΕΑΙ. Ὡς γοῦν ἔμοι τηλικῶδε ὄντι κρῖναι. Οἶμαι δὲ καὶ ἐμὲ τῶν ἔτι πόρρωθεν ἀφεστηκότων εἶναι.

ΞΕ. Τοιγαροῦν ἡμεῖς σε οἶδε πάντες πειρασόμεθα καὶ νῦν πειρώμεθα ὡς ἐγγύτατα ἄνευ τῶν παιθημάτων προσάγειν. Περὶ δ' οὖν τοῦ σοφιστοῦ τόδε μοι λέγε· πότερον ἤδη

235 τοῦτο σαφές, ὅτι τῶν | γοήτων ἐστί τις, μιμητῆς ὢν τῶν ὄντων, ἢ διατάζομεν ἔτι, μὴ περὶ ὅσων περ ἀντιλέγειν δοκεῖ δυνατὸς εἶναι, περὶ τοσούτων καὶ τὰς ἐπιστήμας ἀληθῶς ἔχων τυγχάνει;

ΘΕΑΙ. Καὶ πῶς ἄν, ὦ ξένη; Ἄλλὰ σχεδὸν ἤδη σαφές ἐκ τῶν εἰρημένων, ὅτι τῶν τῆς παιδείας μετεχόντων ἐστί τις [μερῶν].

ΞΕ. Εἰς γόητα μὲν δὴ καὶ μιμητὴν ἄρα θετέον αὐτόν τινα.

ΘΕΑΙ. Πῶς γὰρ οὐ θετέον;

XXIII. ΞΕ. Ἄγε δὴ, νῦν ἡμέτερον ἔργον ἤδη τὸν

Β θῆρα μηκέτ' ἀνεῖναι· σχεδὸν γὰρ αὐτόν | περιειλήφραμεν ἐν ἀμφιβληστροικῶ τινι τῶν ἐν τοῖς λόγοις περὶ τὰ τοιαῦτα ὀργάνων, ὥστε οὐκέτ' ἐκφεύξεται τόδε γε.

ΘΕΑΙ. Τὸ ποῖον;

ΞΕ. Τὸ μὴ οὐ τοῦ γένους εἶναι τοῦ τῶν θαυματοποιῶν τις εἷς.

ΘΕΑΙ. Κάμοι τοῦτό γε οὔτω περὶ αὐτοῦ ξυνδοκεῖ.

ΞΕ. Δέδοκται τοίνυν ὅτι τάχιστα διαιρεῖν τὴν εἰδωλοποιικὴν τέχνην. καὶ καταβάνας εἰς αὐτήν, εἰ μὲν ἡμᾶς

ΕΕ. Καί οί περισσότεροι, Θεαίτητε, ἀπ' αὐτοῦς ποῦ ἔχουσιν τότες ἐκεῖνα τὰ λόγια, ὅταν περάσει ἄρκετός καιρός καί προχωρήσουνε τὰ χρόνια τους καί πλησιάζουνε κοντύτερα τήν πραγματικότητα καί τὰ παθήματα τοῦς ὑποχρεώνουνε ν' ἀγγίζουνε μέ περισσότερη κατανόηση τὰ πράματα, δέ θ' ἀναγκαστοῦν ἄραγε ν' ἀλλάξουνε τίς γνώμες, ποῦ σχημάτισαν τότες, ἔτσι ποῦ τὰ μεγάλα ἐκεῖνα νά τοῦς φαίνονται τώρα μικρά καί τὰ εὐκολα δύσκολα καί ν' ἀναποδογυριστοῦνε σύρριζα ὅλα τὰ φρασεολογικά ἐκεῖνα φαντάσματ' ἀπό τ' ἀποτελέσματα, ποῦ παρουσίασεν ἡ πράξι;

ΘΕΑΙ. Ἔτσι μοῦ φαίνεται, ὅσο τουλάχιστο μπορῶ νά κρίνω στήν ἡλικία μου. Ὅμως, θαρρῶ, πῶς εἶμαι κι ἐγὼ ἀπό κείνους, ποῦ στέκουν ἀκόμη πολὺ μακριὰ ἀπὸ τήν ἀληθινὴ γνώση.

ΕΕ. Καί γι' αὐτὸ δὰ ἐμεῖς ὅλοι ἐδῶ θὰ προσπαθήσουμε καί προσπαθοῦμε κιόλας νά σέ φέρουμε ὅσο μποροῦμε κοντύτερα, χωρὶς τὰ παθήματα. Σχετικὰ λοιπὸν μέ τὸ σοφιστή, γιὰ πές μου, σέ παρακαλῶ, ἔγινεν ἄραγε φανερό, πῶς εἶν' ἓνα εἶδος μάγος, ποῦ πλάθει ὁμοιώματα τῶν ὄντων ἢ διστάζομεν' ἀκόμη μὴν τάχα κατέχει ἀληθινὰ τίς ἐπιστήμες γιὰ ὅλα κείνα, ὅπου παρουσιάζετ' ἱκανὸς ν' ἀντιλέγει;

ΘΕΑΙ. Καί πῶς μποροῦμε νά διστάζομεν' ἀκόμη, ξένε μου; Εἶναι σχεδὸν κιόλας φανερό ὕστερ' ἀπ' ὅσα εἶπαμε, πῶς εἶν' ἓνας ἀπὸ κείνους, ποῦ μετέχουνε σ' ἓνα μέρος ἀπὸ τὸ παιχνίδι.

ΕΕ. Πρέπει λοιπὸν νά τότε λογαριάσουμε γιὰ μάγο κι εἰδωλοπλάστη.

ΘΕΑΙ. Καί πῶς νά μὴν τότε λογαριάσουμε;

XXIII. Διχοτόμηση τῆς μιμητικῆς.

ΕΕ. Ἐμπρὸς λοιπὸν, τώρα εἶναι δικό μας πιά χρέος νά μὴν ἀφήσουμε τὸ θεριὸ νά πάρει ἀνάσα. Γιατὶ σχεδὸν τὸ περιτυλίξαμε σ' ἓν' ἀπὸ τὰ ὄργανα, ποῦ χρησιμεύουνε σέ τέτια περίστασι, σ' ἓνα δίχτι ἀπὸ συλλογισμούς, ἔτσι ποῦ τούτη τῇ φορὰ τουλάχιστο δὲ θὰ ξεφύγει ἀπὸ τοῦτο δῶ.

ΘΕΑΙ. Ἀπὸ ποιό;

ΕΕ. Ἀπὸ τὸ νά θεωρηθεῖ, πῶς εἶν' ἓνας ἀπὸ τὸ γένος τῶν θαματοποιῶν.

ΘΕΑΙ. Κι ἐγὼ τήν ἴδιαν ιδέα ν' ἔχω.

ΕΕ. Ἀποφασίζομε λοιπὸν, ὅσο μποροῦμε πιδ γρήγορα νά διαιρέσουμε τήν τέχνη, ποῦ κατασκευάζει ὁμοιώματα

εὐθύς ὁ σοφιστῆς ὑπομείνη, συλλαβεῖν αὐτὸν κατὰ τὰ ἐπε-
 C σταλμένα ὑπὸ τοῦ βασιλικοῦ λόγου, | κἀκείνω παραδόντας
 ἀποφῆναι τὴν ἄγραν· ἐὰν δ' ἄρα κατὰ μέρη τῆς μιμητικῆς
 δύηται πη, ξυνακολουθεῖν αὐτῷ διαιροῦντας ἀεὶ τὴν ὑπο-
 δεχομένην αὐτὸν μοῖραν, ἕωσπερ ἂν ληφθῆ. Πάντως οὔτε
 οὔτος οὔτε ἄλλο γένος οὐδὲν μή ποτε ἐκφυγὸν ἐπεύξεται τὴν
 τῶν οὔτω ἄδυναμένων μειέναι καθ' ἕκαστά τε καὶ ἐπὶ πάντα
 μέθοδον.

ΘΕΑΙ. Λέγεις εὖ, καὶ ταῦτα ταύτη ποιητέον.

ΞΕ. Κατὰ δὴ τὸν παρεληλυθότα τρόπον τῆς διαιρέσεως
 D ἔγωγέ μοι | καὶ νῦν φαίνομαι δύο καθυρᾶν εἶδη τῆς
 μιμητικῆς· τὴν δὲ ζητουμένην ἰδέαν, ἐν ὁποιέρῳ ποῦτ' ἡμῖν
 οὔσα τυγχάνει, καταμαθεῖν οὐδέπω μοι δοκῶ νῦν δυνα-
 τὸς εἶναι.

ΘΕΑΙ. Σὺ δ' ἄλλ' εἶπέ πρῶτον καὶ δίελε ἡμῖν, τίνε τῶ
 δύο λέγεις.

ΞΕ. Μίαν μὲν τὴν εἰκαστικὴν δρῶν ἐν αὐτῇ τέχνην.
 Ἔστι δ' αὕτη μάλιστα, ὁπόταν κατὰ τὰς τοῦ παραδείγματος
 συμμετρίας τις ἐν μήκει καὶ πλάτει καὶ βάθει, καὶ πρὸς
 E τούτοις εἴ τι χρώματα ἀποδιδούς | τὰ προσήκοντα ἑκάστοις,
 τὴν τοῦ μιμήματος γένεσιν ἀπεργάζεται.

ΘΕΑΙ. Τί δ' ; Οὐ πάντες οἱ μιμούμενοί τι τοῦτ' ἐπιχει-
 ροῦσι δρᾶν ;

ΞΕ. Οὐκ οὐκ ὅσοι γε τῶν μεγάλων πού τι πλάττουσιν
 ἔργων ἢ γράφουσιν. Εἰ γὰρ ἀποδιδούσιν τὴν τῶν καλῶν ἀλη-
 θινὴν συμμετρίαν, οἷοιτ' ὅτι μικρότερα μὲν τοῦ δέοντος
 236 τὰ ἄνω, μείζω δὲ τὰ | κάτω φαίνοιτ' ἂν διὰ τὸ τὰ μὲν
 πόρρωθεν, τὰ δ' ἐγγύθεν ὑφ' ἡμῶν δρᾶσθαι.

41. «Κατὰ τὰ ἐπισταλμένα ὑπὸ τοῦ βασιλικοῦ λόγου». Βασιλι-
 κὸς λόγος εἶναι ἡ προσταγή τοῦ βασιλεῦς. Κι ἐδῶ οἱ σχολιαστὲς πι-
 στεύουνε, πῶς ὁ Πλάτωνας ἔχει στὸ νοῦ του τὴν διαταγή, ποῦ ἔδωκεν
 ὁ Δαρκεὸς στὸ στρατηγὸ τοῦ Δᾶτι νὰ πιάσει δλους τοὺς Ἐρστρίεις
 καὶ τοὺς Ἀθηναίους καὶ νὰ τοὺς πᾶσι αἰχμάλωτους («Μενέξενος»
 (240a/b) «Δᾶτιν δὲ ἄρχοντα, εἶπεν ἦκειν ἄγοντα Ἐρστρίεας καὶ Ἀθη-
 ναίους, εἰ βούλοιο τὴν ἑαυτοῦ κεφαλὴν ἔχειν» «Νόμοι» 698c/d. Πρὸβλ.

τῶν πραγμάτων κι όταν κατεβούμε στ' ἄδυτά της, ἂν ὁ σοφιστής σταθεῖ ἐκεῖ ἀμέσως καὶ μᾶς περιμένει, νὰ τότε συλλάβουμε σύμφωνα μὲ τὴ βασιλικὴ προσταγὴ τοῦ κυρίαρχου λογικοῦ " καὶ νὰ τοῦ παραδώσουμε ξεφανερωμένο τὸ κυνήγι μας. " Ἄν ὁμοίως χωθεῖ κάπου σὲ καμιὰν ὑποδιαίρεση τῆς μιμητικῆς τέχνης, νὰ τὸν πάρουμε καταπόδι διαιρώντας κάθε φορά τὴν ὑποδιαίρεση ποὺ τότε δέχεται, ὡς που νὰ τὸν πιάσουμε. " Ἐξάπαντος οὔτ' αὐτὸς οὔτε κανέν' ἄλλο γένος θὰ μπορέσει ποτὲ νὰ καυχηθεῖ, πὼς ξέφυγ' ἀπὸ κείνους ποὺ μποροῦν νὰ μεταχειρίζονται μὲ τέτιον τρόπο, καὶ στὰ μερικὰ καὶ στὰ γενικά, τούτη τὴ μέθοδος ".

ΘΕΑΙ. Καλὰ λές κι ἔτσι πρέπει νὰ ἐνεργήσουμε.

ΕΕ. Σύμφωνα λοιπὸν μὲ τὸν τρόπο τῆς διαίρεσης, ποὺ ἐφαρμόσαμε πρωτύτερα, καὶ τώρα μοῦ φαίνεται, πὼς ξεχωρίζω δυὸ εἶδη τῆς μιμητικῆς τέχνης. Σὲ ποιὸ ἀπ' αὐτὰ ὁμοίως τυχαίνει ἄραγες νὰ βρίσκειτ' ἡ ἔννοια ποὺ ζητᾶμε, ἔχω τὴ γνώμη πὼς δὲν εἶμαι ἱκανὸς ἀκόμη νὰ τὸ ξεκαθαρίσω ἀμέσως.

ΘΕΑΙ. Τότε λοιπὸν πές μας πρῶτα καὶ ξεχώρισε, ποιὰ εἶναι τὰ δυὸ εἶδη τῆς μιμητικῆς, ποὺ μᾶς ἀνάφερεις.

ΕΕ. Πρῶτα πρῶτα βλέπω μέσα στὴ μιμητικὴ τὴν ἀπεικονιστικὴ τέχνη. Αὐτὴ ἐφαρμόζεται προπάντων, όταν ὁ τεχνίτης δημιουργεῖ ὁμοίωμα ἀποδίνοντας πιστὰ τίς συμμετρίας τοῦ μοντέλου καὶ στὸ μᾶκρος καὶ στὸ φάρδος καὶ στὸ βάθος καὶ ἀκόμη καὶ τὰ κατάλληλα χρώματα στὸ κάθε μέρος.

ΘΕΑΙ. Μὰ γιὰ πές μου, ὅλοι ὅσοι μιμοῦνται δὲν προσπαθοῦν ἄραγες αὐτὸ νὰ κάνουν ;

ΕΕ. " Ὅχι τουλάχιστον ἐκεῖνοι, ποὺ πλάθουν ἢ ζωγραφίζουν ἔργα μὲ μεγάλες διαστάσεις. Γιατί, ἂν ἤθελαν αὐτοὶ ν' ἀποδώσουνε τὴν πραγματικὴ συμμετρία τοῦ μοντέλου, ξέρεις πολὺ καλά, πὼς τ' ἀπάνω μέρη θὰ φαινότανε μικρότερ' ἀπ' ὅ,τι πρέπει καὶ τὰ κάτω μεγαλύτερα, ἐπειδὴς ἐκεῖνα τὰ βλέπουμε ἀπὸ μακριὰ καὶ τοῦτ' ἀπὸ κοντά.

καὶ Ἡρόδοτος VI, 81.94 ἐξ.). Βασιλικὸς λόγος ὁμοίως ἐδῶ εἶναι καὶ τὸ «κυρίαρχο λογικό», ποὺ προστάζει νὰ βρεθεῖ ὁ σωστὸς ὀρισμὸς τοῦ σοφιστῆ. Μ' αὐτὴ τὴν ἀντίληψη μεταφράσαμε «σύμφωνα μὲ τὴ βασιλικὴ προσταγὴ τοῦ κυρίαρχου λογικοῦ».

42. Μὲ τὰ λόγια τοῦτα δείχνει ὁ Πλάτωνας πόση μεγάλην ἀξία δίνει στὴν καινούργια του μέθοδος γιὰ τὴ διαλεκτικὴν ἀναζήτησιν, τὴ διχοτομικὴ διαίρεση. Τὴ θεωρεῖ ἀλάνθαστο μέσο γιὰ νὰ ξεχωρίσει κανεὶς τὰ εἶδη καὶ νὰ βρεῖ τὸ σωστὸν ὀρισμὸ γιὰ τὸ εἶδος, ποὺ θέλει νὰ ὀρίσει.

ΘΕΑΙ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΞΕ. Ἄρ' οὖν οὐ χαίρειν τὸ ἀληθὲς εἰσάντες οἱ δημιουργοὶ νῦν οὐ τὰς ἀσπασ συμμετρίας, ἀλλὰ τὰς δοξούσας εἶναι καλὰ τοῖς εἰδώλοις ἐναπεργάζονται;

ΘΕΑΙ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΞΕ. Τὸ μὲν ἄρα ἕτερον οὐ δίκαιον, εἰκὸς γε ὄν, εἰκόνα καλεῖν;

ΘΕΑΙ. Ναί.

Β | ΞΕ. Καὶ τῆς γε μιμητικῆς τὸ ἐπὶ τούτῳ μέρος κλητέον, ὅπερ εἶπομεν ἐν τῷ πρόσθεν, εἰκαστικὴν;

ΘΕΑΙ. Κλητέον.

ΞΕ. Τί δέ; Τὸ φαινόμενον μὲν διὰ τὴν οὐκ ἐκ καλοῦ θεῶν εἰκέναι τῷ καλῷ, δύναμιν δὲ εἶ τις λάβοι τὰ τηλικαῦτα ἱκανῶς δοῦν, μὴδ' εἰκὸς ᾧ φησὶν εἰκέναι, τί καλοῦμεν; Ἄρ' οὐκ, ἐπεὶπερ φαίνεται μὲν, εἰκε δὲ οὐ, φάντασμα;

ΘΕΑΙ. Τί μὴν;

ΞΕ. Οὐκοῦν πάμπολυ καὶ κατὰ τὴν ζωγραφίαν τοῦτο
C τὸ | μέρος ἐστὶ καὶ κατὰ ξύμπασαν μιμητικὴν;

ΘΕΑΙ. Πῶς δ' οὐ;

ΞΕ. Τὴν δὴ φάντασμα ἀλλ' οὐκ εἰκόνα ἀπεργαζομένην τέχνην ἄρ' οὐ φανταστικὴν δοθότατ' ἂν προσαγορεύοιμεν;

ΘΕΑΙ. Πολύ γε.

ΞΕ. Τούτῳ τοίνυν τῷ δύο ἔλεγον εἶδη τῆς εἰδωλοποικῆς, εἰκαστικὴν καὶ φανταστικὴν.

ΘΕΑΙ. Ὅρθῶς.

ΞΕ. Ὁ δέ γε καὶ τότε ἠμφεγνόουν, ἐν ποτέρῳ τὸν σοφιστὴν θειτέον, οὐδὲ νῦν πῶ δύναμαι θεάσασθαι σαφῶς,

4B. Σὲ πολλὰ μέρη τῶν ἔργων τοῦ ὁ Πλάτωνος χρησιμοποιεῖ τις ὀπτικές προσαρμογές καὶ τις ὀπτικές ἀπάτες γιὰ νὰ δείξει τὴν διαφορὰ ἀνάμεσα στὴν ἀποπλανητικὴ μίμηση καὶ τὴν ἀλήθεια. Πρβλ. <Πολιτεία> (602c) <Πρὸς Διός, ἦν δ' ἐγώ, τὸ δὲ δὴ μιμεῖσθαι τοῦτο οὐ περὶ τρίτου μὲν τί ἐστὶν ἀπὸ τῆς ἀληθείας;... ταῦτόν που ἡμῖν μέγεθος ἐγγύθεν τε καὶ πόρρωθεν διὰ τῆς ὄψεως οὐκ ἴσον φαίνεται. Οὐ γάρ. Καὶ ταῦτά καμπύλα τε καὶ εὐθέα ἐν ὁδοῖσι τε θεωμένους καὶ

ΘΕΑΙ. Ἔτσι εἶναι.

ΕΕ. Καί λοιπόν τί κάνουνε τώρα οἱ καλλιτέχνες; Δέν ἀφήνουνε κατὰ μέρος τήν ἀλήθεια καί δέ βάζουνε στά ὁμοιώματα, πού κατασκευάζουν, ὄχι τίς πραγματικές συμμετρίες, παρά ἐκείνες, πού θά φαίνονται, πῶς εἶν' ὥρατες;

ΘΕΑΙ. Καί βέβαια.

ΕΕ. Τό ἕνα λοιπόν εἶδος, ἀφοῦ εἶν' ἐντελῶς ὁμοιο μέ τὸ πρότυπο, δέν εἶναι σωστό νά τ' ὀνομάσουμε ὁμοίωμα ἢ εἰκόνα;

ΘΕΑΙ. Βέβαια.

ΕΕ. Καί τὸ σχετικὸ μέρος τῆς μιμητικῆς τέχνης δέν πρέπει νά τ' ὀνομάσουμε, ὅπως εἶπαμε καί πρὶν, ἀπεικονιστική;

ΘΕΑΙ. Ἔτσι πρέπει νά τ' ὀνομάσουμε.

ΕΕ. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά τὸ ἔργο ἐκεῖνο, πού φαίνεται νά μοιάζει μέ τ' ὁμοιο πρότυπο, γιατί δέν τὸ κοιτάζομε ὁμοιο, ἂν ὁμοιο μποροῦσε κανεὶς νά πάρει τὴν ἰκανότητα νά τὸ κοιτάξει μέ ἀρκετὴ προσοχή, τότες δέ μοιάζει καθόλου μέ κείνο, πού λέει πῶς μοιάζει. πῶς νά τ' ὀνομάσουμε; Ἄραγε, ἀφοῦ φαίνεται πῶς μοιάζει, μὰ δέ μοιάζει, δέν πρέπει νά τ' ὀνομάσουμε φαντάσμα;

ΘΕΑΙ. Τί ἄλλο βέβαια;

ΕΕ. Αὐτὸ λοιπόν δέν εἶν' ἕνα πάρα πολὺ μεγάλο μέρος ἀπὸ τὴ ζωγραφικὴ καί ἀπ' ὅλη τὴν ἄλλη μιμητικὴ;

ΘΕΑΙ. Πῶς δέν εἶναι;

ΕΕ. Τὴν τέχνη λοιπόν αὐτή, πού κατασκευάζει φαντάσματα καί ὄχι πιστὰ ὁμοιώματα, δέ θά τὴν ὀνομάζομε ἄραγε πάρα πολὺ σωστὰ φαντασματοπλαστική;

ΘΕΑΙ. Πολὺ σωστά.

ΕΕ. Αὐτὰ λοιπόν εἶναι τὰ δύο εἶδη τῆς εἰδωλοποιητικῆς τέχνης πού ἔλεγα, ἢ ἀπεικονιστικὴ καί ἢ φαντασματοπλαστική.

ΘΕΑΙ. Σύμφωνοι.

ΕΕ. Ἐκείνη ὁμοιο τὴν ἀμφιβολία, πού εἶχα καί πρὶν, δηλαδή σέ ποιάν ἀπὸ τίς δύο πρέπει νά κατατάξω τὸ σοφιστή, καί τῶρ' ἀκόμη δέν μπορῶ νά τὴν ξεδιαλύνω καθαρὰ,

ἔξω, καί κοίλά τε δὴ καί ἐξέχοντα διὰ τὴν περὶ τὰ χρώματα αὐτὴν πλάνην τῆς ὄψεως» καί «Φίληδο» (42a) «ἐν μὲν ὄψει τὸ πόρρωθεν καί ἐγγύθεν ὄραν τὰ μεγέθη τὴν ἀλήθειαν ἀφανίζει καί ψευδῆ ποιεῖ δοξάζειν».

Δ ἄλλ' ὄντως | θαυμαστός ἀνὴρ καὶ κατιδεῖν παγχάλεπος,
ἐπεὶ καὶ νῦν μάλα εὖ καὶ κομψῶς εἰς ἄπορον εἶδος διε-
ρευνήσασθαι καταπέφευγεν.

ΘΕΑΙ. Ἔοικεν.

ΞΕ. Ἄρ' οὖν αὐτὸ γιγνώσκων ξύμφης, ἢ σε οἶον δύ-
μη τις ὑπὸ τοῦ λόγου συνειθισμένον συνεπεσπάσατο πρὸς
τὸ ταχὺ ξυμφῆσαι ;

ΘΕΑΙ. Πῶς καὶ πρὸς τί τοῦτο εἴρηκας ;

XXIV. ΞΕ. Ὅντως, ὦ μακάριε, ἐσμέν ἐν παντάπασι
εὐχαλεπῆ σκέψει. Τὸ γὰρ φαίνεσθαι | τοῦτο καὶ τὸ δοκεῖν,
εἶναι δὲ μή, καὶ τὸ λέγειν μὲν ἅτα, ἀληθῆ δὲ μή, πάντα
ταῦτά ἐστι μεσιτὰ ἀπορίας αἰεὶ ἐν τῷ πρόουθεν χρόνῳ καὶ
νῦν. Ὅπως γὰρ εἰπόντα χρὴ ψευδῆ λέγειν ἢ δοξάζειν ὄν-
τως εἶναι, καὶ τοῦτο φθνεγξάμενον ἐναντιολογίᾳ μὴ συνέχε-
σθαι, παντάπασιν, ὦ | Θεαίτητε, χαλεπόν.

ΘΕΑΙ. Τί δὴ ;

ΞΕ. Τετόλυκεν ὁ λόγος οὗτος ὑποθέσθαι τὸ μὴ ὄν
εἶναι· ψεῦδος γὰρ οὐκ ἂν ἄλλως ἐγίγνετο ὄν. Παρμενίδης
δὲ ὁ μέγας, ὦ παῖ, παισὶν ἡμῶν οὖσιν ἀρχόμενός τε καὶ
διὰ τέλους τοῦτο ἀπεμαρτύρατο, πεζῆ τε ὧδε ἐκάστοιτε λέγων
καὶ μετὰ μέτρων·

οὐ γὰρ μή ποτε τοῦτο δαμῆς, φησὶν, εἶναι μὴ ἔόντα·
ἀλλὰ σὺ τῆσδ' ἀφ' ὁδοῦ διζήσιος εἴργε νόημα.

44. Τὴν ἀποψη, πῶς δὲν μπορεῖ ποτὴ νὰ ὑπάρξει ψεύτικος λό-
γος, τὴν ὑποστήριξαν οἱ ἀντίπαλοι τοῦ Πλάτωνα οἱ κυνικοὶ καὶ μάλ-
ιστα ὁ Ἀντιστένης (ψευδῆ λέγειν οὐκ ἔστι). Τὸ πρόβλημα ἀπασχό-
λησε τὸν Πλάτωνα καὶ στὸν «Κρατύλο» (429d - 431c). «Ἄρα οὐ ψευ-
δῆ λέγειν τὸ παράπαν οὐκ ἔστι, ἄρα τοῦτο σοὶ δύναται ὁ λόγος ; συ-
χνοὶ γὰρ τινες οἱ λέγοντες, ὦ φίλε Κρατύλε, καὶ νῦν καὶ πάλαι» καὶ
στὸν «Εὐθύδημο» (283e - 287a) «Τί δέ, ἔφη, ὦ Κτήσιππε, ὁ Εὐθύδη-
μος, ἢ δοκεῖ σοὶ οἶόν τ' εἶναι ψεύδεσθαι ;» καὶ στὸ «Θεαίτητο» (188d -
189b). Ἐδῶ ὁμοίως στὸ «Σοφιστῆ» γιὰ πρώτη φορά καταπιάνεται μὲ
τὸ πρόβλημα τοῦτο ὁ Πλάτωνας τόσο βαθιὰ συσχετίζοντας το μὲ τὴν
παρμενιδικὴν ἀποψη γιὰ τὸ «μὴ ὄν» καὶ ἀναιρώντας τὴν ἀποψη τοῦ-
τη, φτάνει ν' ἀποδείξει, πῶς μπορεῖ νὰ ὑπάρχει ψεύτικος λόγος, γιατί
μὲ κάποιον τρόπον ὑπάρχει καὶ τὸ «μὴ ὄν».

45. Τὸ «μὴ ὄν», τὸ «ὄν» καὶ μερικές ἄλλες ἐννοιες, ποὺ τίς μετα-

γιατί ο άνθρωπος αυτός είναι πραγματικά αξιοθάμαστος και τρομερά δυσκολόπιαστος, αφού και τώρα πολύ ώρα και κομψά μας ξεγλίστρησε και κρύφτηκε σ' ένα είδος που είν' αδύνατο να το διερευνήσουμε.

ΘΕΑΙ. Έτσι φαίνεται.

ΞΕ. Άραγε συνειδητά συμφωνείς σ' αυτό μαζί μου ή μη σε πήρ' ο κατήφορος να πούμε και συνηθισμένος από την κουδέντα βιάστηκες να συμφωνήσεις γρήγορα γρήγορα;

ΘΕΑΙ. Μά γιατί το λές αυτό και σχετικά με τί;

ΧΧΙΥ. Το πρόβλημα για το «μη ὄν».

Ἡ ἄποψη τοῦ Παρμενίδη.

ΞΕ. Το είπα, γιατί πραγματικά, καλέ μου, βρισκόμαστε μπροστά σ' ένα δυσκολότατο ζήτημα. Γιατί το να φαίνεται και να νομίζετ' ένα πράμα, πώς είναι κάτι και να μην είναι πραγματικά και το να λέει κανείς μερικά πράματα και να μην είν' ἀληθινά, ὅλα αυτά είναι προβλήματα γεμάτ' ἀπορίες και τώρα και σε περασμένους καιρούς και πάντα⁴⁶. Γιατί ὄν' ὀλότελα δύσκολο, Θεαίτητε, να πεις μ' οποιοδήποτε τρόπο πώς πραγματικά υπάρχει ψεύτικος λόγος ή ψεύτικη δοξασία, και μόλις το πεις, να μην περιπέσεις σ' ἀντίφαση.

ΘΕΑΙ. Μά γιατί λοιπόν;

ΞΕ. Γιατί τολμάει, φίλε μου, αυτός ο λόγος να παραδέχεται, πώς υπάρχει το «μη ὄν»⁴⁶. Ἀλλιῶς δὲ γίνεται να υπάρχει ψέμα. Ὁ μέγας ὁμοῦ Παρμενίδης, νεαρέ μου, όταν ἔμετς εἴμασταν ἀκόμη πολὺ νέοι κι ἀρχίζοντας και τελειώνοντας, και προφορικά⁴⁶ και στοὺς στίχους του, μᾶς ἔδινε τούτη τὴ μαρτυρία:

«Τοῦτο δὲ θ' ἀποδείξεις ποτέ, λέει, τὰ «μη ὄντα» πὼς εἶναι.

Κάλλι' ἀπὸ τοῦτο τὸ δρόμο τῆς ἔρευνας τράβα τὸ νοῦ»,

χειρίζεται σὰν «εἶδη» ὁ Πλάτωνας στις ἀποδείξεις του τίς κλαίουμε μέσα σὲ εἰσαγωγικά, πρῶτα πρῶτα γιὰ νὰ εὐκολύνουμε τὸν ἀναγνώστη νὰ παρακολουθεῖ τὴ συζήτηση κι ἔπειτα, γιατί τοὺς δρους αὐτοὺς «μη ὄν» και «ὄν», πού ἔτσι δὲ δὲν εἶναι προσαρμοσμένοι στὴ γραμματικὴ τῆς δημοτικῆς τοὺς παραθέτουμε ἀτόφους σὰ ζώπυρα.

46. «Πεζῆ τε... και μετὰ μέτρων». Ὅπως εἶναι γνωστὸ ὁ Παρμενίδης ἔγραψε μόνο ἕνα μεγάλο διδαχτικὸ ποίημα, πού ἔχει τὸν τίτλο «Περὶ φύσεως». Τὸ «πεζῆ» λοιπὸν δὲν μπορεῖ ν' ἀναφέρεται σ' ἔργο τοῦ Παρμενίδη γραμμένο στὸν πεζὸ λόγο και δὲν μπορεῖ νὰ σημαίνει τίποτ' ἄλλο παρὰ τὴν προφορικὴ διδασκαλία τοῦ φιλόσοφου, ὅπως δείχνει και τὸ «ἐκάστοτε λέγων».

B Παρ' ἐκείνου τε οὖν μαρτυρεῖται, καὶ | μάλιστα γὰρ δὴ πάντων ὁ λόγος αὐτὸς ἂν δηλώσειε μέτρια βασανισθεῖς. Τοῦτο οὖν αὐτὸ πρῶτον θεασώμεθα, εἰ μὴ τί σοι διαφέρει.

ΘΕΑΙ. Τὸ μὲν ἐμὸν ὄπη βούλει τίθεσο, τὸν δὲ λόγον, ἢ βέλτεστα διέξεις, σκοπῶν αὐτὸς τε ἴθι κάμῃ κατὰ ταύτην τὴν ὁδὸν ἄγε.

XXV. ΞΕ. Ἄλλὰ χρὴ δοῦν ταῦτα. Καί μοι λέγε· τὸ μηδαμῶς ὄν τολμῶμένον που φθέγγεσθαι;

ΘΕΑΙ. Πῶς γὰρ οὐ;

ΞΕ. Μὴ τοίνυν ἔριδος ἕνεκα μηδὲ παιδιᾶς, ἀλλ' εἰ σπουδῇ δέοι | συννοήσαντι τινὰ ἀποκρίνασθαι τῶν ἀκροατῶν, ποῖ χρὴ τοῦνομ' ἐπιφέρειν τοῦτο τὸ μὴ ὄν· τί δοκοῦμεν ἂν εἰς τί καὶ ἐπὶ ποῖον αὐτόν τε καταχρήσασθαι καὶ τῷ πυνθανομένῳ δεικνύναι;

ΘΕΑΙ. Χαλεπὸν ἦρουν καὶ σχεδὸν εἰπεῖν, οἷον γὰρ ἐμοὶ παντάπασιν ἄπορον.

ΞΕ. Ἄλλ' οὖν τοῦτό γὰρ δῆλον, ὅτι τῶν ὄντων ἐπὶ τί τὸ μὴ ὄν οὐκ οἰστέον.

ΘΕΑΙ. Πῶς γὰρ ἂν;

ΞΕ. Οὐκοῦν ἐπέπερ οὐκ ἐπὶ τὸ ὄν, οὐδ' ἐπὶ τὸ τί φέρων ὁρθῶς ἂν τις φέροι.

ΘΕΑΙ. Πῶς δὴ;

D | **ΞΕ.** Καὶ τοῦτο ἡμῖν που φανερόν, ὡς καὶ τὸ τί τοῦτο ὄνμα ἐπ' ὄντι λέγομεν ἐκάστοτε· μόνον γὰρ αὐτὸ λέγειν, ὡσπερ γυμνὸν καὶ ἀπηρημωμένον ἀπὸ τῶν ὄντων ἀπάντων, ἀδύνατον· ἢ γάρ;

ΘΕΑΙ. Ἀδύνατον.

Ἔχουμε λοιπόν καὶ τὴ μαρτυρία τοῦ Παρμενίδη· μὰ περισσότερ' ἀπ' ὅλα θὰ μᾶς φανερώσει τὸ πρᾶμα ὁ ἴδιος ὁ λόγος ποῦ εἶπαμε, ἂν καὶ λίγο ἀκόμη τότε βασανίσουμε. Ἄς δοῦμε πρῶτα λοιπόν, ἂν ἔχεις ἐσὺ καμιάν ἀντίρρηση.

ΘΕΑΙ. Ὅσο γιὰ τὴ δική μου τὴ γνώμη πάρ' τὴν ἔπως θέλεις. Ἐσὺ δμως κι ὁ ἴδιος προχώρησε κοιτάζοντας νὰ πᾶει ὅσο μπορεῖ καλύτερα ἢ ἔρευνά μας καὶ μένα ὁδήγησέ με σ' αὐτὸ τὸ δρόμο.

XXV. Ἐπακόλουθα τῆς παρμενιδικῆς ἀποψῆς
γιὰ τὸ «μὴ ὄν».

ΕΕ. Ἔτσι πρέπει νὰ κάνουμε. Γιὰ πές μου λοιπόν, σὲ παρακαλῶ, ἐκεῖνο ποῦ «καθόλου δὲν ὑπάρχει», τολμάμε νὰ τὸ ἐκφράζουμε μὲ κάποιον τρόπο ;

ΘΕΑΙ. Πῶς ὄχι ;

ΕΕ. Ἄν λοιπόν ὄχι γιὰ νὰ γίνει λογομαχία, οὔτε γιὰ νὰ παίξουμε, παρὰ στὰ σοβαρὰ κάποιος ἀπὸ τοὺς ἀκροατὲς εἶταν ὑποχρεωμένος, ἀφοῦ καλοσυλλογιστεῖ, νὰ μᾶς ἀπαντήσῃ, σὲ ποῖο πρᾶμα πρέπει νὰ ἐφαρμόσῃ αὐτὴ τὴ λέξη, τὸ «μὴ ὄν», τί σοῦ φαίνεται ; Γιὰ ποῖο καὶ τί λογιῆς πρᾶμα κι αὐτὸς ὁ ἴδιος θὰ μπορούσε νὰ μεταχειριστεῖ αὐτὴ τὴ λέξη καὶ σὲ κάποιον ἄλλον, ποῦ θὰ ρωτοῦσε, νὰ τοῦ τὸ ἐξηγήσῃ ;

ΘΕΑΙ. Δύσκολο πρᾶμα μ' ἐρώτησες καὶ ποῦ γιὰ ἕνα νὰ σὰν καὶ μένα τουλάχιστο εἶναι σχεδὸν ὀλότελ' ἀδύνατο ν' ἀπαντήσῃ.

ΕΕ. Καὶ δμως τοῦτο δῶ εἶν' ὥστόσο φανερό, πῶς δὲν μπορούμε ν' ἀποδώσουμε τὴν ἔννοια «μὴ ὄν» σὲ «κάτι», ποῦ εἶναι «ὄν».

ΘΕΑΙ. Καὶ πῶς θὰ μπορούσαμε ;

ΕΕ. Κι ἀφοῦ βέβαια δὲν μπορούμε ν' ἀποδώσουμε τὴν ἔννοια «μὴ ὄν» στὸ «ὄν», οὔτε στὸ «κάτι» θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ τὴν ἀποδώσῃ καὶ νὰ τὴν ἀποδώσῃ σωστά.

ΘΕΑΙ. Καὶ πῶς δά ;

ΕΕ. Γιατί, ἂ δὲ γελιέμαι, εἶν' ἀκόμη φανερό σ' ὅλους μας, πῶς καὶ τὴ λέξη «κάτι» τὴ λέμε κάθε φορὰ γιὰ ἕνα πρᾶμα, ποῦ ὑπάρχει. Γιατί βέβαια εἶν' ἀδύνατο νὰ ποῦμε αὐτὴ τὴ λέξη ἔτσι μόνη της, γυμνὴ καὶ ξεκολλημένη ἀπ' ὅλα τὰ ὄντα. Δὲν εἶν' ἔτσι ;

ΘΕΑΙ. Καὶ βέβαια εἶν' ἀδύνατο.

ΞΕ. Ἐπειδὴ τῆδε σκοπῶν ἑύμφης ὡς ἀνάγκη τὸν τι λέγοντα ἐν γέ τι λέγειν ;

ΘΕΑΙ. Οὕτως.

ΞΕ. Ἐνός γὰρ δὴ τό γε τι φήσεις σημεῖον εἶναι, τὸ δὲ τινὲ δυοῖν, τὸ δὲ τινὲς πολλῶν.

ΘΕΑΙ. Πῶς γὰρ οὗ ;

Ε | ΞΕ. Τὸν δὲ δὴ μὴ τι λέγοντα ἀναγκαιότατον, ὡς ἔοικε, παντάπασι μηδὲν λέγειν.

ΘΕΑΙ. Ἀναγκαιότατον μὲν οὖν.

ΞΕ. Ἄρα οὖν οὐδὲ τοῦτο συγχωρητέον, τὸ τὸν τοιοῦτον λέγειν μὲν [τι], λέγειν μὲντοι μηδὲν, ἀλλ' οὐδὲ λέγειν φαιτέον, ὅς γ' ἂν ἐπιχειρῇ μὴ ὄν φθέγγεσθαι ;

ΘΕΑΙ. Τέλος γοῦν ἂν ἀπορίας ὁ λόγος ἔχοι.

238 | XXVI. ΞΕ. Μήπω μέγ' εἶπης· εἶτι γάρ, ὦ μακάριε, ἔστι, καὶ ταῦτά γε τῶν ἀποριῶν ἡ μέγιστη καὶ πρώτη. Περὶ γὰρ αὐτὴν αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν οὔσα τυγχάνει.

ΘΕΑΙ. Πῶς φῆς ; Λέγε καὶ μηδὲν ἀποκνήσης.

ΞΕ. Τῷ μὲν ὄντι που προσγένοιτ' ἂν τι τῶν ὄντων ἕτερον.

ΘΕΑΙ. Πῶς γὰρ οὗ ;

ΞΕ. Μὴ ὄντι δέ τι τῶν ὄντων ἄρα προσγίγνεσθαι φήσομεν δυνατὸν εἶναι ;

ΘΕΑΙ. Καὶ πῶς ;

ΞΕ. Ἀριθμὸν δὴ τὸν ἑύπαντὰ τῶν ὄντων τίθεμεν.

Β ΘΕΑΙ. | Εἴπερ γε καὶ ἄλλο τι θετέον ὡς ὄν.

ΞΕ. Μὴ τοίνυν μηδ' ἐπιχειρῶμεν ἀριθμοῦ μήτε πλήθος μήτε τὸ ἐν πρὸς τὸ μὴ ὄν προσφέρειν.

ΞΕ. Ἄραγε συμφωνεῖς μαζί μου σ' αὐτό, γιατί βλέπεις πῶς ὁποῖος λέει «κάτι» ἀναγκαστικά ἐννοεῖ ἕνα κάποιο πράμα ;

ΘΕΑΙ. Ναί ! Ἔτσι τὸ παραδέχομαι.

ΞΕ. Καὶ θὰ παραδεχτεῖς ἀκόμη βέβαια, πῶς τὸ «κάτι» σημαίνει «ἕνα πράμα», καὶ τὸ «κάποια» σημαίνει «δυὸ» ἢ «πολλὰ πράματα».

ΘΕΑΙ. Πῶς ὄχι ;

ΞΕ. Κι ὁποῖος λέει «ὄχι κάτι», ἀναγκαστικά λέει ὀλό- τελα τίποτα.

ΘΕΑΙ. Χωρὶς ἄλλο.

ΞΕ. Μὰ δὲν εἶναι ἄραγες σωστὸ νὰ μὴν κάνουμε οὔτε τούτη τὴν παραχώρηση πῶς ὁποῖος λέει «ὄχι κάτι» μιλάει, μὰ δὲ λέει τίποτα ; Καὶ δὲν εἶναι πιὸ σωστὸ νὰ παραδε- χτοῦμε, πῶς οὔτε κὰν μιλάει, ὁποῖος προσπαθεῖ νὰ ἐκφρά- σει τὸ ἀνύπαρχτο ;

ΘΕΑΙ. Ἔτσι τουλάχιστο θὰ τέλειωναν οἱ δυσκολίες τῆς ἔρευνάς . μας.

XXVI. Τὸ «μὴ ὄν» ὀλότελ' ἀδιανόητο, ἀνεῖπωτο, ἀπρόφερτο, ἀνέκφραστο.

ΞΕ. Μὴ λές κιόλας μεγάλο λόγο. Γιατί πίσω εἶν' ἀκό- μη, καλέ μου φίλε, καὶ μάλιστα ἡ πιὸ μεγάλη καὶ πρώτη ἀπ' ὅλες τὶς δυσκολίες. Δυσκολία ποὺ ἔχει σχέση μὲ τὴν ἴδια τὴ βάση τῆς ἔρευνας.

ΘΕΑΙ. Πῶς τὸ ἐννοεῖς αὐτό ; Λέγε καὶ μὴ διστάσεις καθόλου.

ΞΕ. Σ' ἕνα «ὄν» μπορεῖ βέβαια νὰ προστεθεῖ κάποιο ἄλλο «ὄν».

ΘΕΑΙ. Βέβαια.

ΞΕ. Στὸ «μὴ ὄν» ὁμως θὰ δεχτοῦμ' ἄραγες, πῶς μπο- ρεῖ νὰ προστεθεῖ κάποιο ἀπὸ «τὰ ὄντα» ;

ΘΕΑΙ. Καὶ πῶς νὰ τὸ δεχτοῦμε ;

ΞΕ. Γιὰ κοίτα λοιπὸν τώρα. Τοὺς ἀριθμοὺς γενικά ὅλους τοὺς λογαριάζοιμ' ἀνάμεσα στὰ «ὄντα».

ΘΕΑΙ. Περισσότερο ἀπὸ κάθε τι ἄλλο, ποὺ λογαριάζοιμε γιὰ «ὄν».

ΞΕ. Λοιπὸν δὲν πρέπει οὔτε νὰ δοκιμάσουμε ν' ἀποδώ- σοιμε στὸ «μὴ ὄν» κάτι ἀπὸ τοὺς ἀριθμοὺς οὔτε τὴν πολλό- τητα οὔτε τὸ ἕνα.

ΘΕΑΙ. Οὐκ οὖν ἂν ὀρθῶς γε, ὡς ἔοικεν, ἐπιχειροῦμεν, ὡς φησιν ὁ λόγος.

ΞΕ. Πῶς οὖν ἂν ἢ διὰ τοῦ στόματος φθέγγαιτο ἂν τις ἢ καὶ τῇ διανοίᾳ τὸ παράπαν λάβοι τὰ μὴ ὄντα ἢ τὸ μὴ ὄν χωρὶς ἀριθμοῦ;

ΘΕΑΙ. Λέγε πῆ;

ΞΕ. Μὴ ὄντα μὲν ἐπειδὴν λέγωμεν, ἄρα οὐ πλῆθος
C | ἐπιχειροῦμεν ἀριθμοῦ προστιθέναι;

ΘΕΑΙ. Τί μήν;

ΞΕ. Μὴ ὄν δέ, ἄρα οὐ τὸ ἐν αὐτῷ;

ΘΕΑΙ. Σαφέστατά γε.

ΞΕ. Καὶ μήν οὔτε δίκαιόν γε οὔτε ὀρθόν φάμεν ὄν ἐπιχειρεῖν μὴ ὄντι προσαρμότιειν.

ΘΕΑΙ. Λέγεις ἀληθέστατα.

ΞΕ. Συννοεῖς οὖν ὡς οὔτε φθέγγασθαι δυνατὸν ὀρθῶς οὔτ' εἰπεῖν οὔτε διανοηθῆναι τὸ μὴ ὄν αὐτὸ καθ' αὐτό, ἀλλ' ἔστιν ἀδιανόητόν τε καὶ ἄρρητον καὶ ἀφθεγκτιον καὶ ἄλογον;

ΘΕΑΙ. Παντάπασι μὲν οὖν.

D ΞΕ. Ἄρ' οὖν | ἐψευσάμην ἄρτι λέγων τὴν μεγίστην ἀπορίαν ἐρεῖν αὐτοῦ περὶ;

ΘΕΑΙ. Τί δέ; Ἐτι μείζω τινὰ λέγειν ἄλλην ἔχομεν;

ΞΕ. Τί δέ, ὦ θαυμάσιε; Οὐκ ἐννοεῖς αὐτοῖς τοῖς λεχθεῖσιν ὅτι καὶ τὸν ἐλέγχοντα εἰς ἀπορίαν καθίστησι τὸ μὴ ὄν οὕτως, ὥστε, ὅποταν αὐτὸ ἐπιχειρῇ τις ἐλέγχειν, ἐναντία αὐτὸν αὐτῷ περὶ ἐκεῖνο ἀναγκάζεσθαι λέγειν;

ΘΕΑΙ. Πῶς φῆς; Εἰπέ ετι σαφέσιερον.

E ΞΕ. Οὐδὲν δεῖ τὸ σαφέσιερον ἐν ἐμοὶ σκοπεῖν. Ἐγὼ μὲν γάρ | ὑποθέμενος οὔτε ἑνὸς οὔτε τῶν πολλῶν τὸ μὴ ὄν δεῖν μετέχειν, ἄρτι τε καὶ νῦν οὕτως ἐν αὐτὸ εἴρηκα τὸ μὴ ὄν γὰρ φημί. Συνιεῖς τοι;

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΘΕΑΙ. Καί βέβαια δὲ θὰ κάναμε, καθὼς φαίνεται, σωστά, ἂν τὸ δοκιμάζουμε. Ἔτσι λέει τὸ λογικό.

ΞΕ. Πῶς ὁμως μπορεῖ κανεὶς ἢ μὲ τὸ στόμα νὰ προφέρει ἢ καὶ μὲ τῆ διάνοιά του νὰ συλλάβει μ' ὁποιοδήποτε τρόπο «τὰ μὴ ὄντα» ἢ τὸ «μὴ ὄν» χωρὶς καμιά συσχέτιση μ' ἀριθμὸ ;

ΘΕΑΙ. Γιὰ ἐξηγήσου καλύτερα.

ΞΕ. Ὅταν λέμε «μὴ ὄντα», δὲ δοκιμάζουμε νὰ προσθέσουμε στὴν ἔννοιαν αὐτὴ τὴν πολλότητα ;

ΘΕΑΙ. Καί βέβαια.

ΞΕ. Καὶ ὅταν λέμε «μὴ ὄν», ἄραγε δὲν τοῦ προσθέτουμε τὴ μονάδα ;

ΘΕΑΙ. Ὅλοφάνερα.

ΞΕ. Καὶ ὁμως δεχόμαστε, πῶς δὲν εἶν' οὔτε δίκαιο οὔτε σωστὸ νὰ προσπαθοῦμε νὰ συνδέσουμε «ὄν» μὲ «μὴ ὄν».

ΘΕΑΙ. Ἀληθινότατα.

ΞΕ. Καταλαβαίνεις λοιπὸν, πῶς κυριολεκτικὰ δὲν μποροῦμε οὔτε νὰ προφέρουμε, οὔτε νὰ ἐκφράσουμε, οὔτε νὰ στοχαστοῦμε σωστὰ τὸ ἀπόλυτο «μὴ ὄν», παρὰ εἶν' ὀλόγτερα ἀδιανόητο κι ἀνείπωτο κι ἀπρόφερτο κι ἀνέκφραστο.

ΘΕΑΙ. Ὅλως διόλου.

ΞΕ. Γελάστηκα λοιπὸν πρωτύτερα. ὅταν ἔλεγα πῶς ἐπρόκειταν νὰ διατυπώσω τὴν πιὸ μεγάλη δυσκολία σχετικὰ μ' αὐτὴ τὴν ἔννοια ;

ΘΕΑΙ. Μὰ τί ; Μήπως πρόκειται νὰ διατυπώσουμε καμιάν ἄλλην ἀκόμη μεγαλύτερη ;

ΞΕ. Μὰ γιὰ κοίτα, ἐξαίσιε νέε μου ! Δὲ διαβλέπεις μέσα σ' αὐτὰ ποὺ εἶπαμε κιόλας, πῶς αὐτὸ τὸ «μὴ ὄν», φέρνει σὲ δύσκολη θέση κι ἐκεῖνον ἀκόμη, ποὺ τὸ ἐξελέγχει, ἔτσι ποὺ ὅταν δοκιμάζει κανεὶς νὰ τὸ ὑποβάλει σὲ κριτικὸν ἔλεγχο, τὸν ἀναγκάζει ν' ἀντιφάσκει ὁ ἴδιος μὲ τὸν ἑαυτό του σχετικὰ μ' ἐκεῖνο ;

ΘΕΑΙ. Τί ἐννοεῖς ; Γιὰ ἐξηγήσου ἀκόμη σαφέστερα.

ΞΕ. Δὲν εἶν' ἀνάγκη νὰ ζητᾶς σὲ μένα μεγαλύτερη σαφήνεια. Γιατί ἐγὼ ὁ ἴδιος, ποὺ ἔθεσα γιὰ βασικὴν ἀρχή, πῶς τὸ «μὴ ὄν» δὲν πρέπει νὰ συσχετίζεται οὔτε μὲ τὸ «ἕνα» οὔτε μὲ τὰ «πολλά», μολαταῦτα καὶ πρὶν καὶ τώρα δὲ τὸ εἶπα καθαρὰ καθαρὰ «ἕνα». Γιατί λέω τὸ «μὴ ὄν». Καταλαβαίνεις βέβαια ;

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΞΕ. Καὶ μὴν αὖ καὶ σμικρὸν ἐμπροσθεν ἄφθγγκτόν τε αὐτὸ καὶ ἄρρητον καὶ ἄλογον ἔφην εἶναι. Συνέπει;

ΘΕΑΙ. Συνέπεται. Πῶς γὰρ οὐ;

ΞΕ. Οὐκοῦν τό γε εἶναι προσάπτειν πειρώμενος ἕναν-
239 τία | τοῖς πρόσθεν ἔλεγον;

ΘΕΑΙ. Φαίνει.

ΞΕ. Τί δέ; Τοῦτο προσάπτων οὐχ ὡς ἐνὶ διελεγόμην;

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΞΕ. Καὶ μὴν ἄλογόν τε λέγων καὶ ἄρρητον καὶ ἄφθγγκτόν ὡς γε πρὸς ἕν τὸν λόγον ἐποιούμην,

ΘΕΑΙ. Πῶς δ' οὐ;

ΞΕ. Φαμέν δέ γε δεῖν, εἴπερ ὀρθῶς τις λέξει, μήτε ὡς ἐν μήτε ὡς πολλὰ διορίζειν αὐτό, μηδὲ τὸ παράπαν αὐτὸ καλεῖν· ἐνὸς γὰρ εἶδει καὶ κατὰ ταύτην ἂν τὴν πρόσρησιν προσαγορεύοιτο.

ΘΕΑΙ. Παντάσῃ γε.

B XXVII. ΞΕ. Τὸν μὲν τοίνυν ἐμέ γ' | ἔτι τί τις ἂν λέγοι; Καὶ γὰρ πάλαι καὶ τὰ νῦν ἠτιμημένον ἂν εὖροι περὶ τὸν τοῦ μὴ ὄντος ἔλεγχον. Ὡστε ἐν ἐμοίγε λέγοντι, καθάπερ εἶπον, μὴ σκοπῶμεν τὴν ὀρθολογίαν περὶ τὸ μὴ ὄν, ἀλλ' ἕα δὴ νῦν ἐν σοὶ σκεπώμεθα.

ΘΕΑΙ. Πῶς φῆς;

ΞΕ. Ἴθι ἡμῖν εὖ καὶ γενναίως, ἅτε νέος ὢν, οὐ μάλιστ' ἀδύνασαι συντείνοντας πειράσθητι, μήτε οὐσίαν μήτε τὸ ἐν μήτε πλῆθος ἀριθμοῦ προστιθείς τῷ μὴ ὄντι, κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον φθέγγασθαί τι περὶ αὐτοῦ.

C ΘΕΑΙ. Πολλὴ μὲντ' ἂν με καὶ ἄτοπος ἔχοι | προθυμία

47. Ἡ ἀπόδειξις τοῦ Πλάτωνα εἶναι τούτῃ δῶ. Ὄταν εἴπῃ τὴν φράση «τὸ μὴ ὄν αὐτὸ καθ' αὐτὸ ἔστιν ἀδιανόητόν τε καὶ ἄρρητον καὶ ἄφθγγκτόν καὶ ἄλογον» ἔπεσε σὲ πολλαπλὴν ἀντίφασιν, γιατί α) λέγει τὸ «μὴ ὄν» σ' ἐνικὸν ἀριθμό, ἄρα τὸ συνδέει μὲ τὸ «ἕνα», ποῦ εἶναι ἀριθμός, δηλ. «ὄν». Ἄρα συνδέει τὸ «μὴ ὄν» μὲ τὸ «ὄν», πράγμα ἀδύνατον, β) συνδέει τὸ «μὴ ὄν» μὲ τὸ «ἔστι», ποῦ σημαίνει ὑπάρχει, εἶναι. Ἄρα πάλι συνδέει τὸ «μὴ ὄν» μὲ τὸ «ὄν» γ) τὸ «ἔστι» εἶναι σ' ἐνικὸν ἀριθμό, ὅπως καὶ τὰ ἐπίθετα ἀδιανόητον, ἄρρητον κλπ., ἄρα

ΕΕ. Και πάλι λίγο πιό πριν είχα πει, πώς «είναι» ἀπρό-
φερτο και ἀνείπωτο και ἀνέκφραστο. Παρακολουθεῖς;

ΘΕΑΙ. Παρακολουθῶ βέβαια. Πώς δὲν παρακολουθῶ.

ΕΕ. Ἀφοῦ λοιπὸν δοκιμάζω νὰ τὸ συσχετίσω μὲ τὴν
ἐννοια τοῦ «είναι», δὲ λέω τ' ἀντίθετ' ἀπὸ κείνα, ποῦ εἶπα
πρὶν;

ΘΕΑΙ. Ἔτσι φαίνεσαι.

ΕΕ. Κι ἀκόμη, δταν τὸ συσχετίζω μὲ τὸ «είναι» σ' ἐνι-
κὸν ἀριθμὸ, δὲ μιλοῦσα γι' αὐτὸ σὰ νὰ εἶν' ἓνα;

ΘΕΑΙ. Ναι.

ΕΕ. Και δταν λέω, πὼς εἶναι ἀνέκφραστο και ἀνείπωτο
και ἀπρόφερτο, πάντα μιλῶ γι' αὐτὸ σὰ νὰ εἶν' ἓνα⁴¹.

ΘΕΑΙ. Και πὼς ὄχι;

ΕΕ. Και ὁμως λέμε, πὼς εἶναι ἀνάγκη, ἂν πρόκειται
κάνεις νὰ μιλάει σωστά, νὰ μὴν «τὸ» προσδιορίζει οὔτε σὰν
ἓνα οὔτε σὰν πολλά, οὔτε κὰν καθόλου νὰ «τὸ» ὀνομάζει.
Γιατι και μ' αὐτὴ τὴν ἐκφώνηση χαρακτηρίζεται σὰν «ἓνα».

ΘΕΑΙ. Βεβαιότατα!

XXVII και XXVIII. Τὸ καταφύγιο τοῦ σοφιστῆ. Ἐν δὲν
ὑπάρχει τὸ «μὴ ὄν», δὲν ὑπάρχει ὁμοίωμα, ψέμα, ἀπάτη.

ΕΕ. Ἐμένα λοιπὸν ποιὸς μπορεῖ πιά νὰ μὲ λογαριάζει;
Ἐγὼ κι ἀπ' ἀνέκαθε και τώρα δὲ βρέθηκα πάντα νικημέ-
νος στὸν κριτικὸ ἔλεγχο γιὰ τὸ «ὄν». Ὡστε. Ἄς μὴν κοιτά-
ξουμε, καθὼς εἶπα, νὰ βροῦμε στὰ δικά μου τὰ λόγια τὴ
σωστὴ διατύπωση γιὰ τὸ «μὴ ὄν». Ἐλα ὁμως τώρα νὰ κοι-
τάξουμε σὲ σένα.

ΘΕΑΙ. Τί ἐννοεῖς;

ΕΕ. Τράβα μπρὸς ὁμορφα και θαρραλέα, σὰ νέος ποῦ
εἶσαι, και βάλε ὄλα τὰ δυνατά σου και προσπάθησε νὰ μι-
λήσεις μὲ κάποια σωστὴν ἐκφραση γιὰ τὸ «μὴ ὄν» χωρὶς νὰ
τοῦ ἀποδώσεις οὔτε ὑπαρξην, οὔτε τὸν ἀριθμὸ «ἓνα», οὔτε
τὸν ἀριθμὸ «πολλά».

ΘΕΑΙ. Σίγουρα θὰ ἴταν ὑπερβολικὴ και ἀταίριαστη ἡ

πάλι συνδέει τὸ «μὴ ὄν» μὲ τὸ «ἓνα», δηλ. τὸ ὄν. Ὅλα αὐτὰ δημιουργιοῦνται ἂν δεχτοῦμε, πὼς τὸ «μὴ ὄν» εἶναι ἡ ἀπόλυτη ἀντίθεση πρὸς τὸ «ὄν», ἄρα πὼς οὔτε ὑπάρχει οὔτε μπορεῖ νὰ νοηθεῖ. Θὰ πέσουν ὄλ' αὐτά, δταν παρακάτω θ' ἀποδείξει, ὁ Πλάτωνας, πὼς τὸ «μὴ ὄν» δὲν εἶναι ἡ ἀπόλυτη ἄρνηση στὸ «ὄν», πὼς ὑπάρχει μὲ κάποιον τρόπο και γνωρίζεται.

τῆς ἐπιχειρήσεως, εἰ σὲ τοιαῦθ' ὄρων πάσχοντα αὐτὸς ἐπιχειροίην.

ΞΕ. Ἄλλ' εἰ δοκεῖ, σὲ μὲν καὶ ἐμὲ χαίρειν ἔωμεν· ἕως δ' ἂν τινι δυναμένῳ ὄρῃν τοῦτο ἐντυγχάνωμεν, μέχρι τούτου λέγωμεν ὡς παντὸς μᾶλλον πανούργως εἰς ἄπορον δσοφιστῆς τόπον καταδέδυκεν.

ΘΕΑΙ. Καὶ μάλα δὴ φαίνεται.

ΞΕ. Τοιγαροῦν εἴ τινα φήσομεν αὐτὸν ἔχειν φανταστικὴν τέχνην, θραδίως ἐκ ταύτης τῆς | χρείας τῶν λόγων ἀντιλαμβανόμενος ἡμῶν εἰς τοῦναντίον ἀποστρέψει τοὺς λόγους, ὅταν εἰδωλοποιὸν αὐτὸν καλῶμεν, ἀνερωτῶν τί ποτε τὸ παράπαν εἰδωλον λέγομεν. Σκοπεῖν οὖν, ὦ Θεαίτητε, χρῆ, τί τις τῷ νεανίᾳ πρὸς τὸ ἐρωτώμενον ἀποκρινεῖται.

ΘΕΑΙ. Δῆλον διτι φήσομεν τὰ τε ἐν τοῖς ὕδασι καὶ κατόπτροις εἰδωλα, ἔτι καὶ τὰ γεγραμμένα καὶ τὰ τετυπωμένα καὶ τᾶλλα, ὅσα που τοιαῦτ' ἔσθ' ἕτερα.

Ε XXVIII. ΞΕ. Φανερός, ὦ Θεαίτητε, εἰ | σοφιστὴν οὐχ ἔωρακώς.

ΘΕΑΙ. Τί δὴ;

ΞΕ. Δόξει σοι μύειν ἢ παντάπασιν οὐκ ἔχειν ὄμματα.

ΘΕΑΙ Πῶς;

ΞΕ. Τὴν ἀπόκρισιν ὅταν οὕτως αὐτῷ διδῶς [εἰάν ἐν κατόπτροις ἢ πλάσμασι λέγῃς τι], καταγελάσεται σου τῶν λόγων, ὅταν ὡς βλέποντι λέγῃς αὐτῷ, προσποιούμενος οὔτε 240 κάτοπτρα οὔτε ὕδατα | γιννώσκειν οὔτε τὸ παράπαν ὄψιν, τὸ δ' ἐκ τῶν λόγων ἐρωτήσῃ σε μόνον.

ΘΕΑΙ. Ποῖον;

ΞΕ. Τὸ διὰ πάντων τούτων, ἃ πολλὰ εἰπὼν ἠξίωσας ἐνὶ προσειπεῖν ὀνόματι, φθνεγξάμενος εἰδωλον ἐπὶ πᾶσιν ὡς

48. Ἐνῶ δ' Ἐλσαίτης ξένος τοῦ ζητᾶει νὰ δώσει ἕναν ὀρισμὸ γιὰ τὸ τί εἶναι ὁμοίωμα, ὁ Θεαίτητος κάνει μιὰν ἀπλήν ἀπαρίθμηση ἀπὸ ὁμοιώματα, φυσικὰ εἰδωλα καὶ τεχνητὰ ἀντίγραφα.

δική μου προθυμία για μιὰ τέττιαν ἐπιχείρηση, ἂν, τῆ στιγμῆ πού βλέπω ἐσένα νὰ παθαίνεις τέτιες δουλιές, ἐπιχειροῦσα ἐγώ.

ΞΕ. Ἄν εἶσαι σύμφωνος λοιπόν, ἄς ἀφήσουμε ἡσυχους πιά και σένα και μένα. Κι ὡς πού νὰ πετύχουμε κάποιον, πού θὰ μπορέσει νὰ τὰ καταφέρει σέ τούτη τὴν ἐπιχείρηση ὡς τότες ἄς παραδεχτοῦμε, πῶς ὁ σοφιστῆς με τὴν πιὸ μεγάλη πανουργία ἔχει χωθεῖ σέ κάποιον τόπον, ὅπου εἶν' ἀδύνατο νὰ φτάσουμε.

ΘΕΑΙ. Εἶν' ὀλοφάνερο.

ΞΕ. Γιατί βέβαια μόλις ποῦμε, πῶς ἡ τέχνη, πού κατέχει αὐτός, εἶναι φαντασματοπλαστική, θὰ μάς πιάσει εὐκολα πάνω σ' αὐτὴ τὴ φρασεολογία μας και θ' ἀντιστρέψει τὰ ἐπιχειρήματά μας, ἀναρωτώντας, ὅταν τὸν ὀνομάσουμε ὁμοιωματοπλάστη, τί ἐννοοῦμε τέλος πάντων, ὅταν λέμε «ὁμοίωμα». Πρέπει λοιπόν νὰ κοιτάξουμε, Θεαίτητε, τί ἀπάντηση θὰ δώσουμε σὸ παλληκάρι, ὅταν μάς κάνει αὐτὴ τὴν ἐρώτηση.

ΘΕΑΙ. Μὰ εἶναι φανερό, πῶς θὰ τοῦ ἀπαντήσουμε δείχνοντας τὰ ὁμοιώματα, πού σχηματίζονται μέσα στὰ νερά και στοὺς καθρέφτες, καθὼς και τίς ζωγραφιές και τὰ σκαλιστά κι ὅσ' ἄλλα ὑπάρχουνε τέττια. ¹⁸

XXVIII. ΞΕ. Πῶς φαίνεσαι, Θεαίτητε, πῶς δὲν ἔχεις ἰδεῖ ποτέ σου σοφιστῆ!

ΘΕΑΙ. Μὰ γιατί;

ΞΕ. Γιατί μόλις τὸν ἰδεῖς, θὰ σοῦ φανεῖ, σὰ νὰ ἔχει κλειστά τὰ μάτια του ἢ σὰ νὰ μὴν ἔχει καθόλου μάτια.

ΘΕΑΙ. Πῶς αὐτό;

ΞΕ. Ὅταν τοῦ δώσεις τέττιαν ἀπάντηση, ὅταν τοῦ μιλήσεις για ὁμοιώματα μέσα σὲ καθρέφτες ἢ για πλάσματα τῶν χειρῶν, θὰ σὲ κοροϊδέψει για τὰ λόγια σου, ἐπειδὴς ἐσὺ τοῦ μιλάς σὰ νὰ βλέπει, και θὰ καμώνεται, πῶς δὲν ξέρει μήτε καθρέφτες μήτε νερά, μήτε βλέπει καθόλου και θὰ σὲ ρωτήσῃ μόνο για τὸ λογικὸν ὄρισμό.

ΘΕΑΙ. Τί δηλαδή.

ΞΕ. Ποιὸ εἶν' ἐκεῖνο τὸ κοινὸ γνῶρισμα σ' ὅλα τούτα τὰ πολλά, πού ἀράδιασες, κι ἔκρινες σωστὸ νὰ τ' ὀνομάσεις με μιὰ λέξη, ἐπειδὴ βέβαια εἶν' ἕνα μέσα σ' ὅλα και τ' ὀ-